

Fuzuli BAYAT¹

Türk kültür ekolojisinde yasak meyve di er dini-mitolojik sistemlerdeki aynı adlı olguyla benzerlik gösterir. Mitolojilerde ve dini sistemlerde yasak meyve insanın ezoterik bilgisinin sonucu, içten dı a dönü ün ba langıcıdır. Yasak meyvenin yenilmesiyle insano lunun irade gücünün, sabrının sınırları belirlenmi olur. Hem Türk mitolojisinde hem de di er dini-mitolojik sistemlerde insano lunun Tanrı emrine kar ı gelmesi, bir mükemmellik kayna ı olan ba langıçtan, dini terimle cennetten, uzakla ması ekinde anla ılır. Yasak meyve konusu insanın yasaklara kar ı direni i, bilinmeyenleri bilmek iste inin aç ı a çıkmasıdır. Bu yazıda yasak meyvenin yenilmesiyle insanın ölümle tanı ması, üreme dönemine geçi i ara tırımı , konu ezoterik bilgi ba lamında ele alınmı tır.

yasak meyve, ezoterik bilgi,
ölümle tanı lık.

Forbidden fruit concept in Turkish culture ecology, shows similariteies with the concept which have the same name in the other religious -mythological systems. Forbidden fruit, as a result of ezoterik knowledge is the beging of the turn from inside to outside (of self) in mythologies an religious systems. The bordes of human's willpover and patience are determined by eating of the forbidden fruit. Bath in Turkish mythology and in th other religious - mythological systems ,human beings going aganist the orders of God is understand as on alienation from the beginig which is a source of perfection

¹ Prof. Dr. Fuzuli BAYAT

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

as a religious term from heaven .The concept of forbidden fruit is human's opposition to taboos and arising of the desire of knowing the unknown.In this article, human's meeting with death and transition to the reproduction periodare investigated and the concept is handled in scope of ezoterik knowledge.

Forbidden fruit, ezoterik knowledge, acquaintance with death.

Mitolojik ve dinsel ö retelerde mükemmellik kayna ı olan ba langıç bir cennet olarak tasavvur edilir. O bakımdan mitolojilere ve dini sistemlere göre mükemmellikten, dolayısıyla ilk ba langıçtan uzakla an insanlık do al olarak bir dü ü devresi geçirmi tir. Bu dü ü ü ve dü ü le beraber mükemmelli in yava yava kaybolması mitolojilerde ve dinsel ö retelerde di er olgularla beraber yasak meyve motifine ba lanır.

Yasak meyve bir taraftan insanın ezoterik bilgisinin sonucu, içten dı a dönü ünün ba langıcıdır, di er taraftan yasak meyve iyi olanla kötüyü, ayıpla do ruyu, açıklıkla örtülü ü seçme aracıdır. Mitolojik-dini bilgilere göre yasak meyveye kadar yalnız iyi, güzel, do ru olan mevcuttur. Oysa yasak meyvenin yenilmesiyle insano lu ters kutupta olan kötülü ü, çirkinli i, ayıbı, yalanı, kıskançlı ı, fesadı görme e ba lar. Yasak meyvenin yenilmesiyle insano lunun gözünün açılması gerçekte mi , gelecekte yüksek bir teknoloji üretmesine, fizik ilimlerini ileri götürmesine yol açmı ancak ba langıçta mevcut olan kozmik bilgiden uzakla masına da sebep olmu tur.

Yasak meyveyi yemekle ilk insanın cennetten kovulması hakkında anlatılan mitolojik öyküler ve dini hikâyelerle yaratanın insano luna büyük bir hürriyet vermesine ra men, bu hürriyetin belli bir sınır dahilinde oldu unu da kanıtlar durumdadır. Bunu Kuran-ı Kerim de açık bir ekilde gösterir. Cenab-ı Allah, Adem'e yasak meyveye yakla tı ı takdirde zalimler zümresine girece ini

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/5 Fall 2008

bildirmi tir. Buradan yasak meyvenin bir sınav unsuru oldu u veya sınav rolü üstlendi i görölür. Nitekim irade gücü, yasaklara uyma insano lunun ba lıca görevi olarak bilinir ve ezoterik bilgilere göre sırrı dı a vurma kamillikten yoksun olma anlamına gelir. Bunların bozulması kozmik bilgilerden uzakla maya neden olur. Mutlak ba ımsızlık ba langıçta ho kar ılanmamı bu hürriyete özel bir sınır konulmu ve sınırın geçilmesi felaket olarak de erlendirilmi tir.

Kuran'da yasak meyvenin ismi geçmez. Bunun ba lıca sebebi yasak meyvenin bir sembol olmasıdır. Yasak meyve insano lunun Tanrı emrine kar ı gelmesi, bir mükemmellik kayna ı olan ba langıçtan, dini terimle cennetten, uzakla masıdır. Aslında bazı tefsir yorumcularının yazdı ı gibi bu fazla bilmek de il, kozmik bilgiden uzakla maktır.

Tevrat'ta bu yasak meyvenin bu day olarak gösterilmesi de bir semboldür. Üzüm, incir olarak yorumlamalar da kutsal kitabı zorlamaktan ba ka bir ey de ildir. Çünkü önemli olan meyvenin türü de il, verilen mesajdır.

Semavî dinlerin do u nedenleri ve do du u bölge de hemen hemen aynı oldu u için birçok konuda oldu u gibi yasak meyve konusunda da ortak özellik sergiler. Bir di er önemli mesele mitolojide oldu u gibi semavî dinlerin de aynı kozmik kaynaktan geldi idir. Yasak meyve mitolojik sistemlerden farklı olarak semavî dinlerde didaktik bir özellik çerçevesinde sunulmu edebiyata ve sanata konu olmu tur.

Di er mitolojik sistemlerde ve uygarlıklarda oldu u gibi Türk mitolojisinde de ilk insanın ortaya çıkı ı büyük önem ta ır. Hatta Türk mitolojisinde ilk insanın Törüney adlanması da dolayısıyla ilklie atıfta bulunur. İlk insan olan Törüney adında da ilk yaratılan varlık anlamı kalmı tir. Türkçede (türemek, yaratılmak) fiil kökünden gelen törün (yaratılmı , dü ün, merasim anlamları vardır) ismi - gey eki almakla yaratılan anlamlı kelime olu mu tur. Törüney, ilk yaratılan ve ilk olarak

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

da ölümü tadan varlık olma özelli ini kendi adında korumu tur.²

İlk insanın yaratılı monoteist dinlerin kitaplarında da yer almı tır. Ancak ilk insanın yaratılmasıyla ilgili çok sayıda ara tırmalara bakmaksızın halen de ilk insanın yaratılma öyküsünün kayna ı ö renilmemi tir. Çünkü mitolojik sistemlerin bazılarında yasak meyve anlayı ı yoktur. Ancak onlarda da insano lunun zamanla bütün yasakları kaldırdı ı ve Tanrısına asi oldu u görülür. Simgesel ekilde verilen bu motif kozmik bilgi kayna ının yok olması, sınırlamalara kar ı insanın direni i anlamına gelir. Ayrıca insanın bilinmeyenleri bilmek iste inin yasa ı bozaca ı taktirde cezalanaca ına kar ılık daha da dominant olmasıdır.

Yasak meyve kozmik bilgiden mitolojik ça a ta ınmı ve mitolojik bir üslupla hikaye edilmi tir. Bu hikâyelerin okunu u metnin derinliklerinde sunulmak istenen mesajın kozmik hafızada kalan ezoterik bilgiler oldu unu kanıtlar durumdadır.

Yasak meyve konusu ilk insanın yaratılmasıyla ilgili mitle ba lantılı bir biçimde takdim edilir. İlk insanın yaratılı ı ve yasak meyve dinî edebiyatın dı ında halk edebiyatının da konusu olmu tur. Türk saz âirlerinin iirlerine konu olan yasak meyve ezoterik bilginin simgesel takdimi ile dikkat çeker.

Hıristiyan dininde yasak meyveye ezoterik bir anlam verilme e çalı ılmı sa da bu ba arılı bir yorum olarak nitelendirilemez. Nitekim Hıristiyan yorumcularına göre yasak meyve kadınla erkek arasındaki cinsî yakla manın yasak oldu u anlamına gelir. Hıristiyanlıktaki ruhbaniyet (yani evlenmemek), evlenmemeyi ibadet ve sevap itikat olarak bilmek telakkisi ile ilgili oldu u için bu tür bir yorum yapılmı tır. Kuran'da böyle bir yoruma esas verecek hiçbir i aret yoktur. Kuran'a göre insanın yasak meyveyi yemesi Allah'ın yer yüzündeki halifesi oldu unu unutmak ve asalet davasına kalkı makla asilik belirtilerini ortaya koymaktır. Ezoterik bilgilere göre yasak meyve akılı aldı ı için yüce Yaratanı unutturur.

² Bayat F., Bayat F., Türk Mitolojik Sistemi. Ontolojik ve Epistemolojik Ba lamda Dünya Modeli, c.1, stanbul, 2007, s.116-117

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

Unutulan veya unutturulan ey (yani Allah) ise bütün bilgilerin, bütün iyiliklerin ve bütün güzelliklerin kaynağıdır. Dolayısıyla kutsal kitabın metninin de yasak meyveyle kast ettiği ezeli ve ebedi bilgi kaynağının zamanla insanoğlundan uzaklaşması meselesidir. Bu bağlamda yasak meyve yenilmek için değil, sınırlama yapmak, kulluk göstermek ve sınav için konulmuştur.

Yasak meyve ezoterik bilgi bağlamında Sümer mitlerine kadar ulaşır. Hastalık ve ölümün olmadığı bir ülkede yetişen meyvelerden birinin yasak olduğu anlaşılır. Bu cennet bahçesinde Yer Tanrıçası sekiz ağaç yetişir. Bu ağaçlar meyvelenince Bilgelik Tanrısı Enki meyvelerin her birinden tadır. Buna Yer Tanrıçası çok kızar, Tanrıyı ölümlü lanetleyerek ortadan yok olur. Bilgelik Tanrısı ağaç hastalanır. Diğer Tanrılar büyük güçlüklerle Yer Tanrıçasını bularak Bilgelik Tanrısını iyileştirmesi için yalvarırlar. Tanrıça, Bilgelik Tanrısının 8 bitkiye karşı hasta olan 8 organı için birer Tanrı yaratır.³ Bu mitten anlaşılıyor ki yasak meyveyi yemek kazanılan bilgeliğe erişim için tutulmuştur. Mit sembolik olarak yalnız Bilgelik Tanrısını bu meyveden yedirir.

Benzeri bilgiye Tevrat'ta da rastlarız. Rab Allah Adem'e, "Bahçenin her ağacından ye, fakat iyilik, kötülük bilme ağacından yemeyeceksin, yersen ölersün.", dedi. (Tekvin 2:5-23) İnsanın ölümlü kılınması etiolojik bir şekilde bu mitte açıklanmıştır. Aynı bilgi Kuran'da da geçmektedir. "Ey Adem! Evin ve sen cennette kal, orada olanlardan istediğinizi yerden bol bol yiyin, yalnız ağaçta yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz." dedik. (Bakara Suresi, 35-37) Bütün bunlardan sonuç çıkmaktadır: Yasak meyve insanın bilmediklerini bildirecek bilgilerle donatılmıştır, ancak bilginin saf ve temiz olan insanın başına bela getireceği vurgulanmıştır.

İlk insanın yenmesi yasak kılınmış meyvenin yenmemesinin gerekçesini Kuran'dan öğrenmek mümkündür. "Ant olsun ki, biz daha önce Adem'e ahd vermiştik, fakat unuttu, onu azimli bulmadık. Meleklerle Adem'e secde edin demiştik, blisten başkaları hepsi secde

³ Kramer S.N., Tarih Sümer'de Başlıcaları, İstanbul 1992, s.123-127; Çıkmış M. , Kuran, Kökeni ve Tevrat'ın Sumer'deki Kökeni, İstanbul, 1996

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

etmi , o çekinmi ti. Ey Adem! Do ru bu, senin e inin dü manıdır, sakın cennetten çıkarmasın, yoksa bedbaht olursun. Do rusu cennette ne acıkırsın, ne de çıplak kalırsın, orda ne susarsın ne de güne in sıcı ında kalırsın, dedik. Ama eytan ona vesvese verip: “Ey Adem! Sana sonsuzluk a acını ve sana çökmesi olmayan bir saltanatı göstereyim mi?” dedi. Bunun üzerine ikisi de o a acın meyvesinden yedi, ayıp yerleri görünürdü. Cennet yapraklarıyla örtünmeye koyuldular. Adem Rabb’ine ba kaldırdı. Rabb’i yine de onu seçip do ru yolu gösterdi.” (Tâhâ Suresi, 115-122) Cennette yerle en, iyi ve kötüyü idrak etme a acının meyvesini yemekle insan yasa ı bozmu ve ölümsüzlükten ölüme terk edilmi tir. Sonraki dönemde kar ımıza çıkan aman a acı ilk mükemmelli i simgeleyen cennet a acıdır ki sırra erme ritüelinde ba langıç bilgiye sahiplenmek anlamı içerir. Ancak Kuran’da bir yerde (Tâhâ Suresi, 20) meyvesi yasak edilen a acın adı sonsuzluk a acı olarak geçer. Bu terim iki anlamda kullanılabilirdi:

1. Sonsuz veya ölümsüz hayata i aret ekinde.
2. Cennetin insano lu için sonsuz olmayı ı anlamında.

O halde ilk insanın yasa ı bozması mantıksal olarak kadere ba lanmı olur. Yüce Varlık insano lunun bu yasa ı bozaca ını bilirdi ve insanı iradesiyle ba ba a bırakarak insanın iradesini ne yönde kullanaca ının ölçüsünü merak ederdi...

Anla ıldı ına göre ezoterik bilgi ba langıçtan mevcut olmu , ancak Tanrı onu inisy e edilmemi lere yasaklamı tır. Bu iç bilgi insano lunun yasa ı bozmakla ö renmeye çalı tı ı bilgidir. İlk insan ezoterik bilgiyi kavrama a hazır olmadı ından sembolik olarak ezoretizmin simgesi olan meyve yasaklanmı tır. Çünkü ezoterik doktrinler yayıldıkça aslından uzakla ır, yava yava yozla ırdı. Dinlerin ezoterik ve egzoterik yanları olmakla birlikte, o belli kesimlere ait bir din de de ildir. Dinlerden farklı olarak ezoterizm kutsal olana daha derin bir bakı tır. Ezoterik bilgi olayı da semavi dinlerde yasak meyve, kozmik bilgide ise inisy e olmayanların bilmesi yasaklanan bilgidir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

Kuran'daki yasak meyve olayı Meydan Larousse'da biraz farklı ekilde anlatılmı tır. Cennetteki iyiyi kötüden ayırmaya ölçü olan elma a acından yemesi Adem'e yasak edilmi ti. Cennetten kovulmasına kızan eytan, yılan ile anla ıp Adem ile Havva'yı, yasak meyve yedirterek cennetten kovduruyor. Bununla da eytan Yüce Yaratanın yer yüzünün halifeli ini verdi i insano lundan intikam almı olur.

Türk mitolojisine de giren yasak meyve olayı bütün yönleriyle Tevrat'ta tasvir edilen cennetten kovulma motifini hatırlatır. Türk kozmogonisinde ilk yaratılanlardan olan Törüngey ve Ece'yi de yer altı dünyasının hakimi Erlik kandırır. Yaratılı mitinin W. Radloff varyantında rast geldi imiz⁴ Havva ile Adem'in benzeri olan Törüngey ile Ece, ilk insanların vücutlarının tüylerle kaplı olması, yasak meyve motifi, çiftin yer üzerine atılması vs. V. Verbitskiy varyantında yoktur. Kovulma motifinde Ece, Erlik'in sözleri üzerine yasak meyvelerden birini ısırır, meyve kendisine çok tatlı gelir. Isırdı ı meyveyi kendisi yemekle kalmaz, kocasına da yedirir. Her ikisinin yasak meyveyi yemeleriyle o ana kadar çıplaklıklarını koruyan tüyler aynı anda dökülür ve çıplak olduklarının farkına varırlar. Tanrı bu çifti koruyamayan yılanı lanetler ve görüldü ü yerde öldürölmesini ister. Törüngey'le Ece ölümlü kılınır ve Erlikle mücadele etmek için orta dünyaya gönderilirler. Bu mitte Kuran'daki eytanın yerinde Erlik görülür. Ancak Tevrat'ta mevcut olan yılan motifine burada da rastlamak mümkündür.

Yasak meyvenin yenilmesinden sonra insanın ölümlü olması ve insan neslinin türemesi olayları gerçekle mi tir. Nitekim yasak meyvenin yenilmesinden sonra Tanrı kadına do urma cezasını vermi tir. Simgesel olarak insan soyunun artması ve tarihi zamana geçi yasak meyvenin yenilmesiyle belirlenir. Türk mitolojisinde ilk yaratılan Ece ve Törüngey yasak meyveleri yemeleri sebebiyle ebedi ı ıklı dünyadan

⁴ Bkz. Padloff W.W., z Sibiri. Stranitsı Dnevnika, Moskova, 1989

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

karanlık dünyaya kovulmuş olurlar ve yaratma sona erer, bundan sonra üreme başlar. Burada Tevrat'taki iyi ve kötüyü bilme aacı de i ik bir ekilde i lenmiştir. Nitekim meyveyi yedikten sonra Törüngeyle Ece çıplaklığı, yani kötülüğü fark ederler veya kötülükle tanışır. İnsanları yasak meyveden koruyamayan yılan lanetlenir. Yaptığı suçtan dolayı Ece, Tanrı tarafından çocuk doğurma ve doğum sancısı çekme cezasına çarptırılır. Törüngeye ise ceza olarak kazanarak hayatını kurma ı verir. Mitte bilinçaltında yatan yaratılmadan üremeye geçi ve ölüm kavramları yasak meyveyle e le tirilir. Kovulma üremeye, yasak meyve de ölüme transformasyon edilir.

Diğer taraftan yasak meyve sembolik olarak be eriyi a k ve cinsellik olayının bilinmesini engeller. Nitekim yasak meyvenin yenilmesiyle koca karısını bilir. Bu olay Tevrat'ta daha geni , Kuran'da kısa ve tanımlara fazla girilmeden anlatılmıştır: "Ve Adem karısı Havva'yı bildi ve gebe kalıp Kabil'i doğurdu ve yine karde i Habil'i doğurdu. Habil koyun çobanı oldu. Fakat Kabil çiftçi oldu. Ve Kabil günler geçtikten sonra, topra ın bereketinden Rabbe hediye getirdi. Habil de sürüsünün ilk doğanlarından ve ya larından getirdi. Ve Rab Habil'e ve onun hediyesine baktı, fakat Kabil'e ve onun hediyesine bakmadı. Ve Kabil çok öfkelenildi. Ve Rab, Kabil'e dedi: "Niçin öfkelenedin ve suratını astın? Eğer iyi davranırsan o yükseltilemeyecek mi? Ve iyi davranmazsan günah kapıda pusuya yatmıştı. Ve onun iste i sensin, fakat sen ona üstün ol." Ve Kabil karde i Habil'e söyledi ve vaki oldu ki, kırdıkları zaman Kabil karde i Habil'e kar ı kaktı ve onu öldürdü. (Tekvin, 4: 1)

Kuran'da insan kanının dökülmesi nefse ve kıskançlı a başlanır: "Onlara, Adem'in iki o lunun haberini gerçek oku: Hani bir kurban takdim etmişlerdi de, birisinden kabul edilmiş, di erinden kabul edilmemi ti. "Ant olsun seni öldürecek im" dedi. Di eri de "ancak sakınanlardan kabul eder" dedi. "Ant olsun ki, sen öldürmek için bana elini uzatsan, ben sana öldürmek için el uzatacak de ilim: Ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." "Ben istiyorum ki, sen hem benim günahımı, hem de kendi günahını yüklenip ate e atılacaklardan olasın: Zalimlerin cezası budur" dedi.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/5 Fall 2008

Nihayet nefsi, onu, karde ini öldürmeye itti de onu öldürdü. Bu yüzden de kaybedenlerden oldu. Derken Allah, karde inin cesedini nasıl gömece ini ona göstermek için yeri eleyen bir karga gösterdi: "Yazık bana! u karga gibi olup da karde imin cesedini gömmekten aciz mi oldum" dedi ve etti ine yananlardan oldu." (Mâide Suresi, 27-31) Aynı hikayeye Sümer mitolojisinde iki yerde rastlanır. Birisinde çobanların tanrısı Dumuzi ile çiftçilerin tanrısı Enkimdu, A k Tanrıçası nanna'ya â ik olurlar. Her biri nanna'ya kendi ürününü över ve sonuçta Tanrıça, Çoban Tanrısı Dumuzi'nin ürünlerini be enerek onunla evlenir. Enkindu bu seçimi dostça kabul ederek onlarla arkada olur.

nsan soyunun türemesiyle kan ve fitnenin de aynı anda gelmesi kozmik bilgide ba veren felaketlerin cemiyete aktarılması veya makro-kozmetik yapının mikro-kozmetik yapı üzerine geçirilmesidir.

Semavi dinlerde cennetten birinci kovulan blis, ikinci kovulan da Ademdir. blisle Adem arasındaki ba ı Tevrat ve Kuran mitolojileri çe itli ekillerde ancak özde aynı açıklarlar. Bu sembolik bilgide kapalılı ın açıklı a çıkması, gizli olanın a ikarlık kazanması inancı vardır. Nitekim blis, di er varyantta yılan kötüyü, Adem iyiyi simgeler. Her ikisinin cennetten çıkması dünyanın olu umunda önemli olmu , geli imin anahtarı rolünde bulunmu tur.

Vaat edilen iki cennet yerine insano luna tatlı suları, sütü, balı ve her türlü meyvesi olan yer üzerindeki cennet verilmi tir.

Mükemmellik ve kavrama süreci yasak meyvenin yenilmesiyle ba lar. Hıristiyanlıkta cennette ya ayan çiftlerin bu yasak meyveden yemeleri ile çıplak olmalarını fark etmeleri, sembolik ekilde insanın kötülükle ilk tanı ması anlamına gelir. Nitekim günah ve kötülük, suç ve ceza yasak meyvenin yenilmesiyle ba lar. İk mükemmellik kaybolur, insano lu zamanla kozmik bilgilerden mahrum bırakılır. Ölümle insan ilk mükemmelli i, kısaca söylemek gerekirse ilahi men eli oldu unu fark etmi olur. Eski Mısır mitolojik metinleri

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

(Ölümler Kitabı) de bunu tasdik eder durumdadır. Babil medeniyetinde de idrak a acı motifi vardır.⁵

Yasak meyvenin yenilmesiyle insano lu içten dı a geçmi ve uurlarında korudu u makro-kozmiik bilgileri çe itli trans yolları (mesela dans etmek) ve araçlarla (aman a acı) yeniden kazanma a çalı mı tır.⁶ slam tasavvufu, kaybolmu ezoterik bilgiyi bulmak dü üncesinin sonucunda ortaya çıkmı tır. Tasavvufta riyazet ve nefsi yenmek, bir zaman nefsinin yenemeyen ilk insanın yasak meyveyi tatmasıyla kaybetti i ilk mükemmelli i elde etmek çabasından ba ka bir ey de ildir.

Yasak meyve ölümün simgesi olarak da de er kazanmı tır. Nitekim Tevrat'ta Tanrı insanı meyveyi yerse ölece iyle haberdar eder. Bu olgu folklorla ölümün men eini anlatan mitolojik hikâyeler eklinded dahil olmu tur. Amerika ve Afrika yerlilerinin mitinde ölümün ilk defa ortaya çıkması da Tanrı kelamına uymamakla ili kilendirilmi tır.

Yasak meyve konusunun eski mitolojilerde, semavi dinlerde ve Türk mitolojik metinlerinde benzer ekilde varyantla ması ilk ezoterik kayna ın mevcutlu u fikrini olu turur. Nitekim bu konu birbirinden çok uzakta yerle en kavimlerde benzeri ekilde ifade edilir.

Yasak meyvenin yenilmesinde bir dönü me semanti i söz konusudur. Ölümsüz veya

vs. Bu dönü ümün ölümle – hayat, kozmosla – kaos sınırı yasak meyvedir.⁷

Sonuç olarak kozmik hafızada yasak meyve ilk bilgi, gerçe e götüreren bilim olarak de erlendirilir. Ancak zamanla kozmik bilginin unutulması sonucunda yasak meyve bilgi kayna ından asilik sembolüne dönü mü ,

⁵ Bak: Mifi Narodov Mira, T.1, Moskova, 1991, s.407

⁶ Yasak meyve konusunda bak: Cook R., The Tree of Life, mage for the Cosmos; New York, 1974; Arberry A.J., Sufizm. An Account of the Mystics of slam, London, 1950

⁷ Bkz. Bayat F., Türk Mitolojik Sistemi. c.1, s.116

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*

yasak meyvenin insana sunulması dinlere göre eytana mal edilmi tir. Aslında ba langıçta yasak meyve Tanrının, insanın yemesi için gönderdi i ve insanlı ın batını gözünü açma a yönelik olmu tur. Bu ba lamda yasak meyve, bir kader sembolüdür ve yenilmesi zaruridi. Nitekim yasak meyvenin yenilmesiyle , statiklik simgesi olan yenilenmenin, de i menin simgesi olan söz konusudur.

ARBERRY A.J., Sufizm. An Account of the Mystics of slam, London, 1950.

BAYAT F., Türk Mitolojik Sistemi. Ontolojik ve Epistemolojik Ba lamda Dünya Modeli, c.1, stanbul, 2007.

COOK R., The Tree of Life, mage for the Cosmos; New York, 1974.

ÇI M. ., Kuran, ncil ve Tevrat'ın Sumer'deki Kökeni, stanbul, 1996.

KRAMER S.N., Tarih Sumer'de Ba lar, stanbul, 1992

M FI Narodov Mira, T.1, Moskova, 1991.

PADLOFF W.W., z Sibiri. Stranitsı Dnevnika, Moskova, 1989.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/5 Fall 2008*